

A large, striped hot air balloon is shown from a low angle, looking up at its basket and ropes against a clear sky. The balloon's envelope is white with dark horizontal stripes.

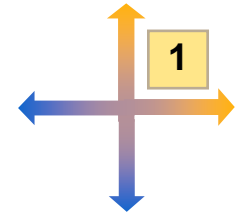

OSA 2

Skenaario 1

Skenaario 1 | Tiivistys: Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta

- Niukkuus ja ympäristöhaasteet ohjaavat toimintaa. Suomi on osa EU-liittovaltiota, joka lisää sääntelyä eri aloilla. Kansainvälisesti suhteet muuhun Eurooppaan korostuvat. Kehitys ja identitetti ”eurooppalaistuvat”.
- Julkisen sektorin toiminnalla ja viranomaisvetoisella sääntelyllä on vahva rooli kehityksen eteenpäin viemisessä. Palveluita on kohtuullisesti saatavilla myös maakunnissa. Kuntatalous on kohtalaisella tasolla. Keski-Suomessa on reilu 10 kuntaa, joissa on lähipalvelut saatavilla.
- Kansalaisyhteiskunnan merkitys korostuu. Ihmiset osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan toimintoihin ja lähipiiristä pidetään huolta. Usko yhteiseen päätöksentekoon on vahvaa, vaikka kansallisia tarpeita ei aina huomioida ylikansallisissa päätöspöydissä.
- Resurssiviisauden merkitys kasvaa. Luonnonvara- ja raaka-ainerikkaiden valtioiden suhteellinen painoarvo maailmantaloudessa ja -politiikassa kasvaa. Myös julkisen sektorin päätöksiä arvioidaan resurssiviisauden näkökulmasta.
- Suomi on pystynyt hyödyntämään uusiomateriaaleja sekä energiatehokkuutta paremmin kuin muut EU-maat. Suomen BKT:n kasvu on 2 - 3 %, mikä on enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Keski-Suomi on talouskasvussa kansallisella tasolla. Maantieteellinen sijainti, korkea osaamisen taso, luonnonvarat, cleantech- ja biotalouspotentiaali sekä turvallinen ja toimiva yhteiskunta lisäävät Suomen kiinnostavuutta investointikohteena.
- Ympäristöosaaminen on noussut kansalliseksi vahvuudeksi. Suomalaisyrietykset vievät ympäristöosaamistaan erityisesti liittovaltion sisällä mutta myös Venäjälle ja Kiinaan. Keski-Suomessa on onnistuttu kaupallistamaan ympäristöosaamista. Puusta jalostetaan kemianteollisuuden tuotteita esimerkiksi elintarvike- ja vaateteollisuuden tarpeisiin. Uusiutuotteissa osataan hyödyntää designia, rakentamisessa puunkäyttö yleistyy samoin kuin energiatehokkuus. Ympäristö- ja luontomatkailu lisää suosiotaan, mikä lisää kansallista ja kansainvälistä turismia Keski-Suomeen.
- Resurssien niukkuus kokonaisuudessaan vaikuttaa arvoihin ja muuttaa ihmisten käyttäytymistä. Kulutuskriittisyys kasvaa.
- Osaaminen ja koulutus keskittyvät biotalouteen ja liiketoimintaosaamiseen. Uusiutuvien energialähteiden hakeminen ja kehittäminen on merkittävin tutkimuksen ja tuotekehityksen sektori.

Globaaliongelmien kiroukset

2012 – 2015

Globaali kehitys

- Globaaliongelmien kasaantuvat: äärevät sääilmiöt aiheuttavat voimakkaita ongelmia linkittyen voimakkaasti muuttoliikkeisiin ja elintarviketuotantoon. Saasteet haittaavat voimakkaasti kasvua kehittyvissä maissa.
- Ennusteet ilmaston muutosten nopeudesta ja suunnasta heikkenevät voimakkaasti. Pohjoisnavan jää sulaa täysin jo 2015 kesällä.
- Aasian keskiluokan noustessa kilpailu energiasta, raaka-aineista ja luonnonvaroista kiristyy ja aiheuttaa paikallisia konflikteja.
- EU:n talouskriisin hoito vie poliittisten päätöksentekijöiden huomion.
- Kritiikki EU:n energia- ja ympäristöpolitiikkaa kohtaan kasvaa.
- Voimakkaista panostuksista uusiutuvaan energiaan ei voida perääntyä vaan tarvitaan energiainegraatiota sähköjärjestelmän vakauden säilyttämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Suomen kehitys

- Suomessa kiistellään uudistuksista, mutta pystytään tekemään päätöksiä.
- Eurokriisi ja perinteisten teollisuudenalojen ahdinko syö uskoa tulevaan.
- Kaivosbuumi jyllää. Tutkimusta ja investointeja uusiutuviin energiamuotoihin tehdään.

Herääminen keskinäisriippuvuuteen

2016 – 2020

Globaali kehitys

- Internet välittää kuvat ja tiedot ihmisten hädästä ja toisaalta ratkaisuista kaikille kaikkialla. Syntyy uutta rajat ylittävää solidaarisuutta.
- Suurvaltojen kansalaiset alkavat vaatia päättäjiltä vahvoja toimia ympäristöongelmien ratkaisemiseksi.
- Kiinan sotilasvoima kasvaa ja sen kansainvälinen läsnäolo lisääntyy. Väärinkäsityksistä on lähellä syntyä vakavia konflikteja Kiinan ja USA:n asevoimien kanssa.
- Kreikan ero eurosta aiheuttaa mittavat tappiot ja osoittaa eurokriisin vaarat.
- Kuilun partaalla Saksa ottaa vahvan johtajuuden.
- Kreikkalaisia tuetaan ja otetaan heidät tiiviisti EU-yhteistyössä mukaan.
- Keskinäisriippuvuus saa EU-maat tiivistämään yhteistyötä liittovaltion suuntaan. Iso-Britannia eroaa EU:sta.

Suomen kehitys

- Uusi konsensus löytyy puolueiden välille.
- Euroyhteistyö vetää Suomen taas takaisin EU:n ytimeen ja liittovaltioon.
- Hallituksen vakautustoimet alkavat purra. Kansalaiset huomaavat ettei maailmanloppu tullutkaan. Biotalous ja cleantech vetävät

Yhdessä eteenpäin

2021 – 2025

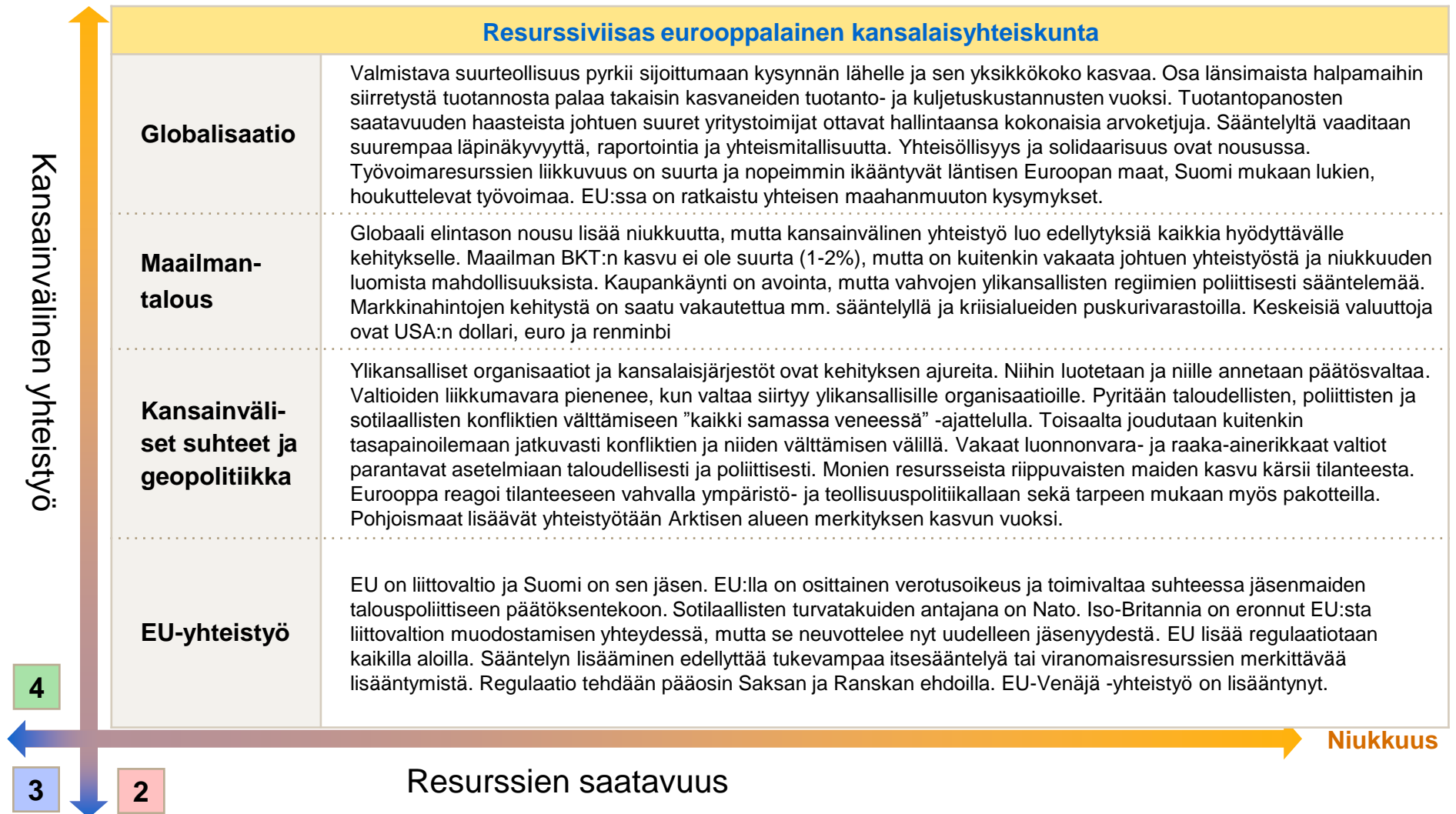
Globaali kehitys

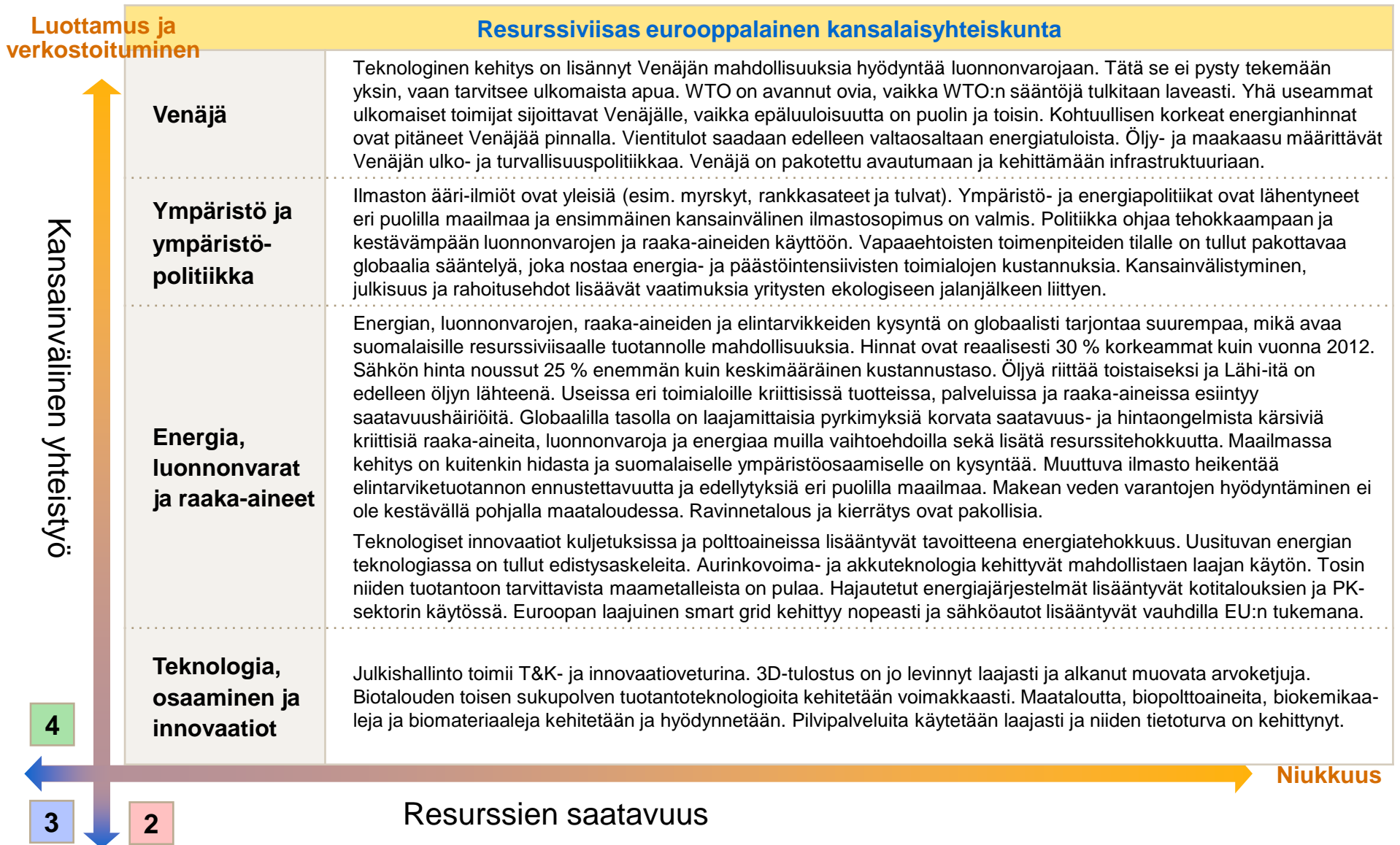
- Syntyy yhteinen globaali ilmastopöytäkirja, jonka toimeenpanoa aletaan seurata ja sisältöä kehittää aktiivisesti.
- Synnytetään yhteinen ympäristö- ja energiatutkimuksen huippuyksikkö luomaan ihmiskuntaa hyödyttäviä innovaatioita.
- Liittovaltio-EU perustetaan 18.4.2022 Euroopan hiili- ja teräsyhteistyön aloittaneen Pariisin sopimuksen vuosipäivänä.
- Iso-Britannia pyrkii takaisin EU:n jäseneksi

Suomen kehitys

- Liittovaltio-EU:n avainpaikoista ja lainsäädännöstä käydään kovaa kilpailua ja väantöä.
- Suomi keskittää rajalliset poliittisen vaikuttamisen ja investointien voimavaransa paremmin.
- Tasaisesti säännellyt maailmanmarkkinat ja kasvava EU:n talous tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia Suomelle.

Luottamus ja verkostoituminen

Luottamus ja verkostoituminen

Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta

Kansainvälinen yhteistyö

Tietoyhteiskunnan kehitys

ICT on keskeisimpiä apuvälineitä tuottavuuden parantamisessa ja niukkuuden selättämisessä. Yhteiskunnan herkkyys tietoverkkojen ongelmista johtuvien häiriöille lisääntyy ja häiriöiden vaikutukset kasvavat. Internetiä pidetään ihmisoikeutena ja teknologista tasa-arvoa pidetään tärkeänä.

Logistiikka ja infrastruktuuri

Logistiikan kustannukset kasvavat varsinkin kaukoyhteyksillä. Pyritään tehokkaiden ratkaisujen käyttöön. Optimointi lisääntyy merkittävästi. Lyhyillä matkoilla hyödynnetään uusiutuvia energialähteitä käyttäviä kuljetusmuotoja. Älykäs liikenne lisääntyy. Kuljetusten kallistuminen ja ICT:n hyödyntäminen (etätyöt, etäneuvottelut yms.) vähentävät kuljetuksia ja työmatkoja sekä vaikuttavat erityisesti internetkaupan ja graafisen alan tuotantoketjuihin. Liikenteen vähentyessä kuljetuskapasiteetti vähenee. ICT:n merkitys logistisessa järjestelmässä on suuri. Koska häiriöiden vaikutukset olisivat merkittävät, varmentavia järjestelmiä on otettu käyttöön, mikä nostaa kokonaiskustannuksia. Varastointi tärkeissä tuotteissa kasvaa. Ilmastonmuutos aiheuttaa pahoja jäätilanteita pohjoisilla merialueilla talvisin. Meriliikenne on vaikeuksissa ja häiriöt ovat jopa viikkojen kestoisia. Jäämeri on käytetty ja edullinen vientireitti usean kuukauden ajan vuodesta. Suomen sisäiset logistiset yhteydet toimivat. Maakunnan sisällä tieyhteydet ovat hyvässä kunnossa. Lentämällä pääsee Jyväskylästä Helsingin kautta nopeasti Brysseliin. Nopeampi junayhteys Pietariin sekä Moskovaan asti. Raideliikenne yleisestikin nopeutunut.

Suomen kansainvälinen asema

Suomen vaikutusmahdollisuudet ovat pienet, mutta niitä on, koska Suomi on mukana EU:n päätöksentekopöydissä. Sotilaallisesti liittoutumaton Suomi on ainoana EU:n jäsenvaltiona Naton ulkopuolella. Suomi on kymmenen halutuimman asuinmaan joukossa maailmassa. Suomen asema ja houkuttelevuus investointikohteena vahvistuu, koska Suomella on luonnonvaroja ja niihin liittyvää korkeatasoista osaamista. Suomeen ja suomalaisiin yrityksiin luotetaan kumppaneina.

4

3

2

Resurssien saatavuus

Niukkuus

Luottamus ja verkostoituminen

Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta

Kansainvälinen yhteistyö

Suomen talous

BKT:n kasvu vuosina 2012 - 2025 oli noin 2 - 3 % vuositasolla. Vuonna 2025 kasvu on 4 %. Kilpailukykyä suosivien verotuspäätösten, yhteiskunnan tukimekanismien sekä vahvan teollisen potentiaalin ansiosta vanhat keskeiset toimialat ovat pystyneet uudistumaan biotalouden ja cleantechin kärkialoiksi. Suomen menestyksen eväitä ovat turvallisuus ja toimiva yhteiskunta, luonnonvarat, sijainti arktisten luonnonvarojen ja logististen reittien äärellä sekä vahva osaamis pohja. Ilmastonmuutos tukee Suomen maatalouden ja elintarviketuotannon kasvua, vaikka aiheuttaa välillä myös rajuja kausivaihteluita. Infrastruktuuria on ylläpidetty hyvin kustannus- ja tehostuspaineet huomioiden. Suhteessa muihin toimijoihin Suomen ja suomalaisten yritysten on helppoa saada rahoitusta lisääntyvien säännösten kiristämiltä kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta. Ulkomaisten toimijoiden välinen kilpailu Venäjän markkinoilla on kiristynyt, mutta markkinoiden kasvusta ja suomalaisesta osaamisesta johtuen Suomen vienti ja suomalaisten markkina-asema ovat toistaiseksi säilyneet.

Kansallinen sääätely*: Julkinen sektori ohjaa kehitystä, mutta on EU-tason talutusnuorassa. Verotuspäätöksillä ja yhteiskunnallisilla tukimekanismeilla suunnataan luonnonvarojen uusiokäyttöä. – päätökset kansallisella tasolla, mutta pohjautuvat EU:n sääntelyyn, jota ohjaa globaalit pakotteet. Kansallinen sääätely pyrkii vahvistumaan myös uusilla aloilla, vaikka EU:n päätösvalta on kasvanut ja valtiollinen päätösvalta noudattaa sitä entistä tarkemmin.

Infrastruktuuri: Tietoliikenneyhteydet toimivat ja joukkoliikenteen merkitys on kasvanut. Moni toiminta on tietoliikenneyhteyksien varassa, mutta haasteena alttius ja haavoittuvuus. Tarvitaan paljon turvaavia ja varmentavia järjestelmiä – vaatii taloudellisia panostuksia. Haja-asutusta tuetaan infraratkaisuilla kohtuullisesti. Kimppakyydit ja yhteisomisteiset autot ovat suosittuja. Joukkoliikenne (erityisesti juna) lisännyt suosiotaan. Automaksut ja –verot ovat lisääntyneet.

4

3

2

Resurssien saatavuus

Niukkuus

*Alleiviivatut Keski-Suomen lisäyksiä

Luottamus ja verkostoituminen

Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta

Kansainvälinen yhteistyö

Suomen teollisuus- ja palvelutuotanto

Teollisuus on kasvattanut rooliaan työllistäjänä 2010-luvun alun heikoimmista ajoista. Erityisesti jalostusarvoltaan korkea teollisuus pärjää. Suomen teollisuudella on osaamista myös arktisella sektorilla. Muita kasvualoja ovat suunnittelu- ja liike-elämän palvelut, erityisesti ICT ja palveluiden automatisointi. Bioperäisten tuotteiden ja biologisten prosessien hyödyntämisessä sekä teollisen tuotannon ja luonnon kiertojen yhteen sovittamisessa on onnistuttu. Tuotantoketjujen optimointi ja arvojen muutos suosivat paikallista tuotantoa.

Suomen energiatuotantopaletti on monipuolistunut. Maassa pystytään lisäämään uusiutuvaa energiaa ja kehitetään uusia mineraalilähteitä. Suomessa tuotetaan bioöljyjä ja niistä on kehitetty laiva- ja liikennepolttoaineita. Tankkereilla maahan tuotua nesteytettyä maakaasua (LNG) käytetään teollisuuden ja liikenteen polttoaineena. Biotalouteen ja cleantechiin syntyy kasvuyrityksiä. Korkea palkkataso ja pula osaajista lisäävät teollisuusautomaation käyttöä kaikilla toimialoilla. Innovaatiokyvyn lisäksi on opittu kaupallistamaan, myymään ja markkinoimaan. Valtio on hankkinut kansainvälistä rahoitusta rautatieyhteydelle Jäämerelle. Jäämeren reittiä pitkin viedään ja tuodaan kaupan tuotteita Suomeen ja Suomen kautta myös muihin maihin. Keski-Suomessa on yksi Suomen monista biojalostamoista.

Biotalouden kehitys: Teknologian kehittyminen on mahdollistanut vahvan biotalouden kehittymisen. Jäte on muuttunut energian lähteeksi ja tuotannon tekijäksi. Myös aurinkoenergian hyödyntäminen on vauhdissa. Kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja. Paikalliset ratkaisut tuottavat kv-liiketoimintaa. Keskiössä biodiesel ja muut uudet oman raaka-aineen hyödyntämisteknologiat. Puusta jalostetaan kemianteollisuuden tuotteita esimerkiksi elintarvike- ja vaateteollisuuden tarpeisiin. Uusiotuotteissa osataan hyödyntää designia, rakentamisessa puunkäyttö yleisty samoin kuin energiatehokkuus. Nämä ovat keskisuomalaisen viennin kärjet. Keski-Suomi on omavarainen energiatuotannossa.

Työn muutos: Harmaan talouden ja crowd funding –toiminnan suhteet ovat selkeät. Saavutettavuuden vaatimus lisääntyy (24/7). Työmarkkinapolitiikkaa säädellään yhteisesti EU-tasolla. Yksilötasolla arjen hallinnan taidot korostuvat. Työurat pidentyneet ja kansainvälistyneet. Vahvaa julkista panostusta T&K&I -toimintaan.

Yrittäminen: Teollisuuteen ja erityisesti biotalouteen syntyy pienyrittäjyyttä, joka pohjautuu innovatiivisiin keksintöihin. Palveluiden osuus tuotannosta ei ole kasvanut.

Arvojen ja käyttäytymisen muutokset

Paikallisuus ja paikallinen identiteetti vahvistuvat. Niukkuuteen sopeutuminen muuttanut arvoja ja kulutustottumuksia. Osallisuus ja aktiivisuus yhteiskunnassa ovat lisääntyneet. Ruokailutottumukset ovat muuttuneet: kasvisruokailu lisääntynyt ja lihansyönti vähentynyt. Myös liikkumisen ja vapaa-ajan viettämisen tavat ovat muuttuneet: vapaa-ajan kiinteistöt ovat yhä useammin yhteisöllisiä. Arvostetaan lähiruokaa ja siitä on tullut kasvavaa liiketoimintaa. Keski-Suomessa ollaan elintarvikkeiden tuotannossa entistä omavaraisempia.

4

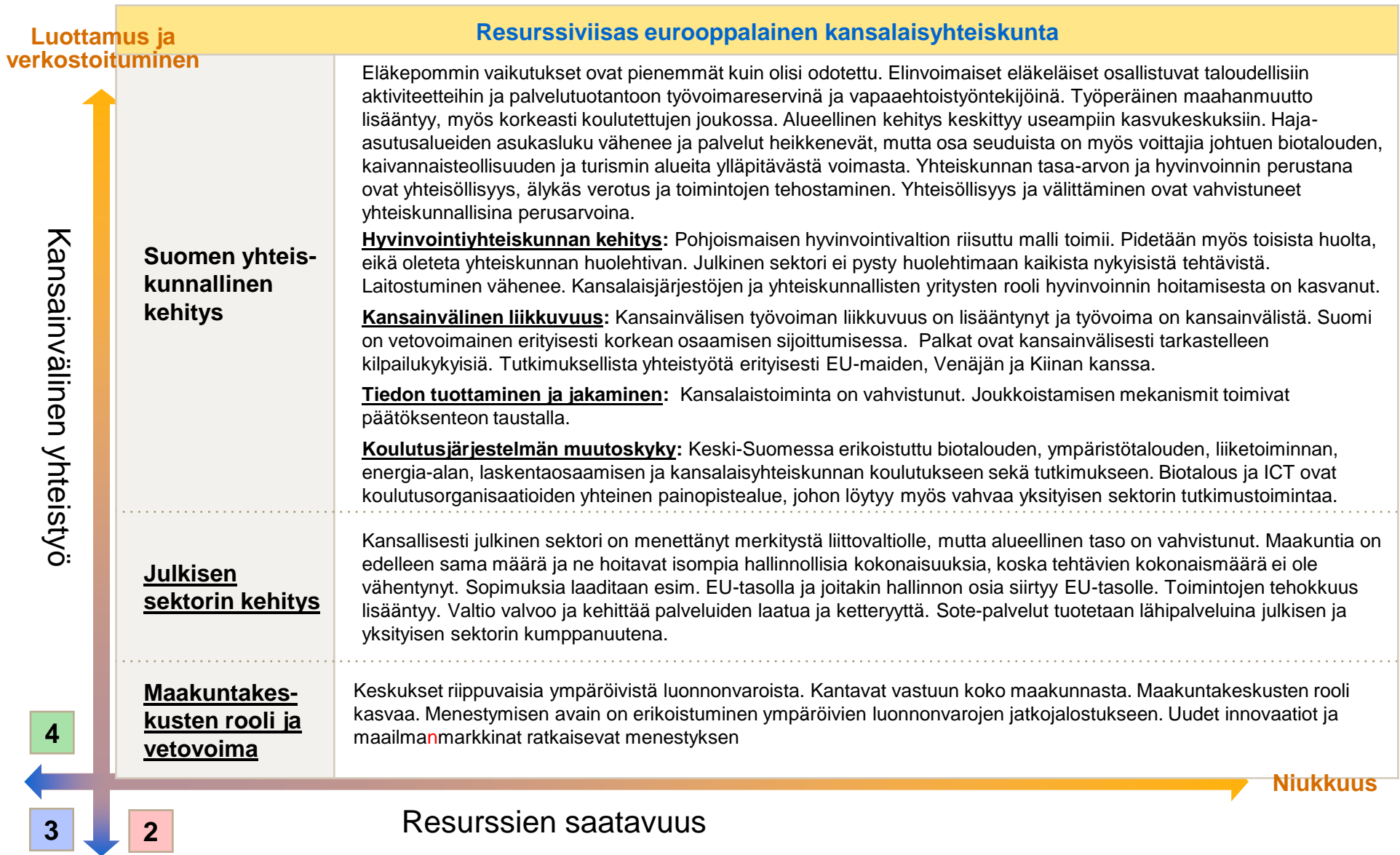
3

2

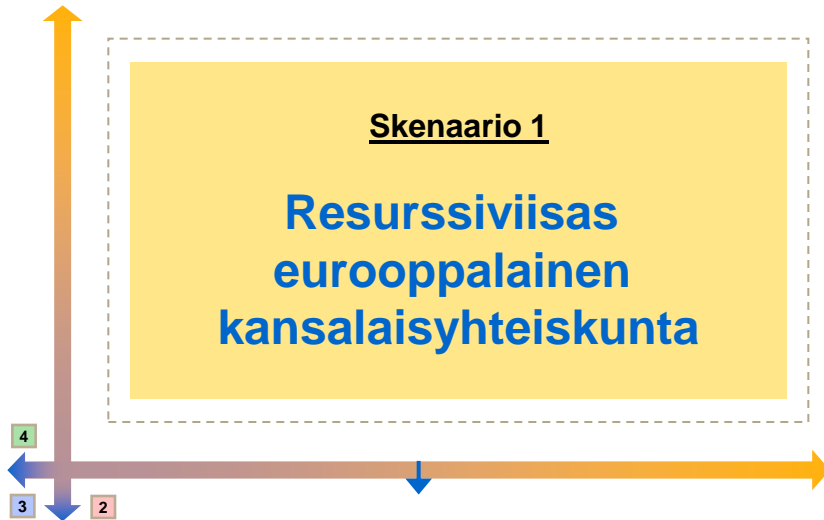
Resurssien saatavuus

Niukkuus

Skenaarioiden vaikutukset maakuntaan

Skenaario 1

**Resurssiviisas
eurooppalainen
kansalaisyhteiskunta**

2

RISKIT

- Hallinto etäänny – EU:n päätöksiin ei pystytä vaikuttamaan ja hallinto sekä byrokraatia tulevat raskaammiksi
- Ei saada biotalouteen ulkomaalaisia investointeja eikä panostusta T&K-toimintaan.
- Valintojen tekeminen epäonnistuu, eivätkä osaamisen ja koulutuksen panostukset tuota toivottuja tuloksia
- Kapeat ja vanhaa rakennetta tukevat elinkeinopoliittiset valinnat
- Ei osata hyödyntää resurssiviisauden mahdollisuuksia, ei anneta tilaa kokeiluille/toimijoille itselleen
- Jyväskylä ei pysty ottamaan roolia kehityksen veturina, jolloin koko maakunnan kehitys lamaantuu

1

MAHDOLLISUUDET

- Biotalouden sekä turve- ja paikallisenergiatuotannon potentiaalin hyödyntäminen
- Energia- ja materiaalitehokkuuden kehittäminen
- Kyberturvallisuus
- Alueen vaikuttamisen pääfokus Helsingissä
- Rautatieyhteyksien varmistaminen ja kehittäminen
- Paikallistuotannon tarvitseman infran ylläpito ja kehittäminen
- Lähimatkailun kehittäminen
- Vahva yhteistyö Venäjälle, Pohjoismaihin ja Euroopan unioniin, erityisesti EU:n ulkokehän maihin
- PK-sektorille tukipalveluiden järjestäminen Venäjän toimintoihin
- Suomen puhtaan veden varanto (Päijänne)
- Toimivat etäpalvelut ja tietoverkot myös maaseudulla
- Uudet yhteisölliset liikkumistavat
- Kolmannen sektorin roolin vahvistuminen julkisten palveluiden tuottajana

3

STRATEGISET VAIHTOEHDOT

- Resurssiviisaat ratkaisut punaisena lankana kaikessa julkisessa kehittämisessä, resurssiviisauden arviointi käyttöön
- Julkisen liikenteen parantaminen uusilla ratkaisulla
- Tuetaan uusiomateriaaleihin perustuvia innovaatioita, T&K panokset uusiutuviin luonnonvaroihin
- Palvelutuotannossa uusia toimintatapoja ja sopimuksia julkisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen välille
- Uusi biotalous vahvassa kansallisessa yhteistyössä, innovaatiot ja luovat ratkaisut uusiomateriaalin käyttöön, toimialojen törmäyttäminen (ICT, koulutus, design)
- Tiivis yhteistyö Venäjän ja Kiinan kanssa
- T&K panosten suuntaaminen uusiutuviin luonnonvaroihin
- Kansalaisten osallistumiselle (politiikka ja hallinto) luodaan uusia rakenteita ja mahdollisuuksia, tilaa ja mahdollisuuksia kokeiluille
- EU tason päätöksiin vaikuttamisen vahvistaminen ja kilpaillun EU-rahoituksen hyödyntäminen
- Luodaan toimintatavat ja keinot yhteisöllisten ja eettisten kulutusmuotojen laajemmaksi mahdollistamiseksi
- Luodaan toimintatavat ja keinot aktiivisten seniorien hyödyntämiseksi palvelutuotannossa
- Yhteisöllisen / eettisen kulutuksen tukeminen
- Huolehditaan monipuolisesta luonto- ja kulttuuriympäristöstä sekä koulutusrakenteesta

Vaikutukset Keski-Suomeen ja toimenpiteet (1/2)

Skenaario 1: Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta	Elinkeinot ja työ sekä osaaminen	Maakunnan vetovoimaisuus yrityksille ja ihmisille (ympäristö, palvelut, kuntarakenne)
Vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> ○ Fokusoituneempi, mutta tasapainoinen elinkeinorakenne, jossa pääpaino biotaloudessa, uusituvassa energiassa, uusiomateriaalien hyödyntämisessä, ICT-alan palveluratkaisuissa ○ Laskentaosaamisen kehittyminen, dynaamisten vaikutusten ymmärtäminen ○ Vahva julkinen T&K&I ○ Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus palveluiden tuottamisessa	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ihmisten näkökulmasta palvelut saatavissa koko maakunnan alueella, mikä pitää koko maakunnan kohtuullisesti asuttuna ○ Monipuolinen luonto- ja kulttuuriympäristö, ympäristömatkailu lisääntyy, kansallispuistot vetonauloina ○ Houkuttaa korkean jalostusasteen tuotantoa ja tuotekehitystä sekä ulkomaalaisia sijoituksia erityisesti biotalouden alalle ○ Vakaus ja turvallisuus houkuttelevat myös ulkomaalaista työvoimaa

Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Julkiset T&K&I-panostukset • Eurooppalaisten yhteyksien vahvistaminen • Laskentaosaamisen ja optimoinnin hyödyntäminen ratkaisemaan julkisen sektorin tuottavuusongelmia • Yksityisten palveluiden synnyttäminen tukemaan julkisia palveluita • Innovaatioita uusiomateriaaleista • Huolehditaan koulutusrakenteen monipuolisuudesta tarvittavien palveluiden ja alueen vetovoiman näkökulmasta • Tuetaan yhteishankkeita, joissa korostuu kansainvälinen kilpailukyky ja T&K&I	<ul style="list-style-type: none"> ○ Huolehditaan monipuolisesta luonto- ja kulttuuriympäristöstä, luontomatkailupalveluiden kehittymisestä ○ Kansainvälisen pääoman houkuttelu alueelle ○ Eurooppalaisen yhteistyön vahvistaminen, kilpaillun EU-rahoituksen hyödyntäminen tehokkaammin, rahoitusosaamisen kehittäminen ○ Kattavasta palveluverkostosta huolehtiminen
---------------------	---	---

Vaikutukset Keski-Suomeen ja toimenpiteet (2/2)

Skenaario 1: Resurssiviisas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta	Perusrakenne – infrastruktuuri (energia, liikenneinfrastruktuuri, saavutettavuus)	Tulevaisuuden ennakoiminen ja johtaminen (arvojen-, väestön-, aluerakenteen- ja hyvinvoinnin kehitys sekä johtamistarpeet)
Vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Paine joukkoliikenteen kehittämiseen kasvaa ⊙ Kiinnostus yhteisöllisiin liikenneratkaisuihin ⊙ Nopea lentoyhteys Brysseliin vaaditaan, myös muut Euroopan yhteydet oltava sujuvat ⊙ Energiaomavarainen maakunta, uusiutuvien energiamuotojen voimakkaampi hyödyntäminen ja kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Alueellista organisaatio- ja aluerajat ylittävää johtamista ja joustavaa yhteistyötä ⊙ Resurssiviisuus läpäisee julkisen sektorin oman toiminnan ja johtamisen ⊙ Ennakoinnissa ymmärretään myös teknologisia innovaatioita ja ekologisia ratkaisuja ⊙ Julkisen sektorin kehittäminen avautuu kansalaiskeskustelulle ⊙ Suhteellisen turvallinen ja vakaa elämä ⊙ Eurooppalainen identiteetti vahvistunut
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Kehitetään kutsujoukkoliikennettä ⊙ Vaikutetaan VOIMAKKAASTI valtakunnalliseen liikennepolitiikkaan ⊙ Energiaomavaraisuuden kehittäminen, panostus uusiin energiamuotoihin ⊙ Yhteisomisteiset autoratkaisut, kimppekyyteihin kannustaminen (esim. parkkiratkaisuihin – ilmaista kimppekyytiä) ⊙ Sähköautoille tankkauspaikkoja 	<ul style="list-style-type: none"> ⊙ Johtamisen aito uudistaminen, organisaatorakenteiden uudelleentarkastelu, kehittämistyötä rullaavana prosessina, ei suuria kehittämisstrategioita ⊙ Elinkeinoelämä mukaan ennakointiprosessiin ⊙ Yhteisiä kehittämisresursseja, jolloin organisaatioiden raja-aidat murtuvat, kaikki hanketoiminta yhteistyönä ⊙ Sosiaalisesti ja ekologisesti kestävät julkiset hankinnat